

ΟΜΑΔΑ Α΄

Θέμα Α1

A. Να δώσετε με συντομία το περιεχόμενο των ακόλουθων εννοιών:

Ηνωμένη Αντιπολίτευση (Κρήτη)

Υπουργείο Περιθάλψεως

Μεγάλη Ιδέα

(μονάδες 15)

B. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Η Γαλλία ενέκρινε δάνειο 12.000.000 γαλλικών φράγκων προς την Ελλάδα, προκειμένου η τελευταία να εισέλθει στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.
2. Η Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το Μάιο του 1927 και άρχισε τη λειτουργία της ένα χρόνο αργότερα.
3. Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 τελείωσε με ολοκληρωτική ήττα της Ελλάδας.
4. Το 1913 τον βασιλιά Γεώργιο Α΄ διαδέχθηκε στο θρόνο ο Κωνσταντίνος.
5. Η Συνθήκη ειρήνης της Λοζάνης υπογράφηκε στις 24 Ιουλίου 1923.

(μονάδες 10)

Θέμα Α2

A. Ποιες ήταν οι αιτίες αρνητικής στάσης των ελλήνων ομογενών το 1832-1870 προς την Ελλάδα

(μονάδες 10)

B. Πότε ιδρύθηκε η εθνική τράπεζα και ποιοι ήταν οι μέτοχοι και ο διοικητής της

(μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία των παραθεμάτων να αναφερθείτε

A. Τι επεδίωκε ο Ελευθέριος Βενιζέλος με την υπογραφή της *Συμφωνίας της Άγκυρας* (10 Ιουνίου 1930).

(μονάδες 12)

B. Τις αντιδράσεις των προσφύγων της Μικράς Ασίας στην παραπάνω συμφωνία.

(μονάδες 13)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Ο Βενιζέλος κατά την συνεδρίαση ταύτην (της Βουλής της 25^{ης} Ιουνίου 1930) υπεστήριξε ότι η Ελλάς ανέλαβε διά της συνθήκης περί ανταλλαγής την υποχρέωσιν να χρησιμοποιήση την εις το έδαφός της ανταλλάξιμον περιουσίαν διά την αποζημίωσιν των προσφύγων και ότι την υποχρέωσιν της ταύτην την εξεπλήρωσεν.

Αλλ' οσονδήποτε και αν ήτο επαχθής διά την Ελλάδα η σύμβασις της 10^{ης} Ιουνίου, τίποτε το καλύτερο δεν ημπορούσε να πραγματοποιηθή. Η Τουρκία εξήτει, ευθύς εξ αρχής, τον πλήρη συμψηφισμόν. Η Ελλάς αντεπρότεινεν όπως τα ουδέτερα μέλη της Μικτής Επιτροπής Ανταλλαγής αναλάβουν την εφαρμογήν συνοπτικού και συνολικού συστήματος εκτιμήσεως. Η τουρκική κυβέρνησις απεδέχθη, τελικώς, την ελληνικήν πρότασιν, τα ουδέτερα δε μέλη υπέδειξαν τον γενικό συμψηφισμόν. Να ηρνείτο η Ελλάς την υπόδειξιν ταύτην; Η τουρκική κυβέρνησις δεν είχε κανένα λόγο να βιάζεται. Αντιθέτως, η εκκρεμότης της έδιδε την ευκαιρίαν να δυσχεραίνη ακόμη περισσότερο την θέσιν των 110.000 Ελλήνων της Κωνσταντινουπόλεως, οι οποίοι θα εξηναγκάζοντο να καταφύγουν εις την Ελλάδα. Θα ημπορούσαμεν να υποστώμεν το νέον αυτό προσφυγικόν κύμα; Και ήτο συμφέρον να κενωθή η Κωνσταντινούπολις από τους Έλληνας, έναντι της αβεβαίας προοπτικής που παρείχε η παράτασις της εκκρεμότητος επί του ζητήματος των εκτιμήσεων;

Γρ. Δαφνής, *Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων (1923 -1940)*, τόμ. Β΄, Αθήνα 1997: εκδ. Κάκτος, σσ. 66-68.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Το οικονομικό σύμφωνο με την Τουρκία θα κυρωθεί. Ο προσφυγικός όμως κόσμος θα παραμείνει διχασμένος. Όσα σωματεία, τόσες αντιδράσεις, τόσα ανακοινωθέντα και ψηφίσματα –πολλά από τα οποία περνούν και στον τύπο –με περιεχόμενο διαμετρικά αντίθετο. Οι εξεγέρσεις και το προσφυγικό ρεύμα διαμαρτυρίας θα ογκωθεί επικίνδυνα προς τα τέλη Οκτωβρίου του 1930, τις παραμονές της αναχώρησης του Βενιζέλου στην Άγκυρα. Οι προσφυγικές οργανώσεις θα καλέσουν τα μέλη τους σε γενικές συγκεντρώσεις και θα συντάξουν ψηφίσματα που θα τα στείλουν όχι μόνο στον Βενιζέλο αλλά και στον Ινονού¹. Μ' αυτά θα

ζητούν την ακύρωση των «απανθρώπων [...] συμβάσεων και την διαρρύθμισιν του προσφυγικού προβλήματος επί τη βάσει των στοιχειωδών κανόνων της ηθικής και του δικαίου [...] άλλως η ελληνοτουρκική φιλία [...] αποβαίνει κενή εννοίας και όλως διόλου ασταθής».

Ιφιγένεια Αναστασιάδου: *Ο Βενιζέλος και το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930*. Στο συλλογικό τόμο: *Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του*, Αθήνα 1980: εκδ. Φιλιππότης, σ. 329.

ΟΜΑΔΑ Β

Θέμα Β2

Λαμβάνοντας υπόψη σας το κείμενο του σχολικού σας εγχειριδίου και το περιεχόμενο της πηγής και της γελοιογραφίας:

α) Να παρουσιάσετε τις πολιτικές απόψεις που στοιχειοθετούν τον τρικουπισμό και δηλιγιαννισμό αντίστοιχα.

β) Να αναλύσετε την πολιτική του Χ. Τρικούπη και του Θ. Δηλιγιάννη σε σχέση με τα αστικοποιημένα και λαϊκά στρώματα.

ΠΗΓΗ 1

Μπορούμε να πούμε ότι στη δεκαετία 1880 εκδηλώθηκαν οι πρώτες σοβαρές προσπάθειες για τον αποχωρισμό και τη συγκρότηση μιας ιδιωτικής κοινωνίας έξω από το κράτος. Το ακαθόριστο κοινωνικό συνοθύλευμα (δηλαδή ο νεοελληνικός «κοινωνικός ολοκληρωτισμός») που είχε σχηματισθεί γύρω από το κράτος έπρεπε από τη στιγμή αυτή να συμμορφωθεί με το ευρωπαϊκό υπόδειγμα του χωρισμού της κοινωνίας από το κράτος. Αυτό επιδιωκόταν σε δύο κατευθύνσεις: α) ανάδειξη του πεδίου των ιδιωτικών σχέσεων ως του κατεξοχήν επιχειρηματικού και διαφοροποιητικού κοινωνικού χώρου, β) βαθμιαία αποδυνάμωση του κράτους και υπαγωγή του στις ανάγκες της κοινωνίας των πολιτών.

Ο τρικουπισμός αυτό το διπλό στόχο επιδίωξε. Κεντρική ιδέα του Τρικούπη ήταν η λεγόμενη «διάκριση των εξουσιών», δηλαδή η αποσυμφόρηση της εξουσίας από το χώρο της πολιτικής και του κράτους. Επιδίωκε την αποδυνάμωση του πολιτικού ελέγχου, με μετάθεση ενός μέρους της εξουσίας προς τον αναπτυσσόμενο χώρο της ιδιωτικής οικονομίας. Όμως οι αδυναμίες και τα όρια αυτής της πολιτικής είναι ασαφείς. Ο Τρικούπης επιδίωξε την ανεξαρτητοποίηση της κρατικής μηχανής, δηλαδή τον αποχωρισμό της από την ιδιωτική κοινωνία και τη σχετική αποδυνάμωσή της. Όμως πως ήταν δυνατό να φθάσει στο αποτέλεσμα αυτό, όταν από μian άλλη πλευρά ήταν υποχρεωμένος να το επιδιώκει διαμέσου ενός εντεινόμενου κρατικού παρεμβατισμού; Η εισροή των κεφαλαίων έφερε ορισμένα αποτελέσματα στο ζήτημα της εγχώριας αστικοποίησης, όμως τα αποτελέσματα αυτά δεν ήταν δυνατό να ολοκληρωθούν χωρίς την κρατική συμπαράσταση και πρωτοβουλία. Έτσι, η ελληνική επιχειρηματική τάξη μετά το 1880 βρέθηκε σε μια περίεργη αντίφαση: επιδίωκε δια του κράτους να ξεφύγει από τον κρατικό εναγκαλισμό. Υπό τους όρους αυτούς, κάθε ανάπτυξη της κοινωνίας συνεπέφερε αναπόφευκτα και μια νέα ανάπτυξη του ρόλου του κράτους.

Έτσι, η διαδικασία του εγχειρήματος ήταν ταυτόχρονα και η διαδικασία της αποτυχίας του. Ο τρικουπισμός στοιχημάτισε υπέρ του εγχειρήματος, επιδιώκοντας τον εξευρωπαϊσμό. Ο δηλιγιαννισμός, υποστηρίζοντας τον ιδιότυπο «κοινωνικό ολοκληρωτισμό», στοιχημάτισε εναντίον του εγχειρήματος.

Ι.Ε.Ε., τόμ. ΙΔ', σ. 63

ΠΗΓΗ 2

ΟΙ ΑΙΤΙΟΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΜΑΣ

Οι εξωτερικές και οικονομικές περιπέτειες, που προκλήθηκαν από την εναλλαγή στην εξουσία των δύο κομμάτων, τρικουπικού και δηλιγιαννικού, οδήγησαν τμήμα της κοινής γνώμης σε απογοήτευση προς την κυβερνητική πολιτική και των δύο. Απεικονίζεται η Ελλάς, προσωποποιημένη σε γελοιογραφία που δημοσιεύτηκε στο «Νέο Αριστοφάνη» και επιπλήττει τους αρχηγούς και των δύο κομμάτων για την πολιτική τους (Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο). **Μονάδες 25**

ΕΙΚΟΝΑ (σ. 84 του σχολικού εγχειριδίου)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΚΩΤΙΤΣΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ